

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.

Fiókiadóhivatalok: Zomborban: Gombos F. Berta dohány-
tőzsdéjében. Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedésé-
ben. Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában. Bácsalmáson:
Rosenberg A. cégnél.

Politikai lap.

Lapvezér:

LATINOVITS PÁL.

Felelős szerkesztő:

PETŐ LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 K. — Fél évre 6 K. — Negyed évre 3 K.

Tanítóknek, ügyvédeknek, írnokoknak, földműveseknek és szer-
nyebb javadalmazású hivatalnokoknak évi 8 kor., félévre 4 kor.
negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetésre való kérelem.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy a „Bácsmegeye“ megrendelésének megújítása iránt idejekorán intézkedni sziveskedjenek.

Az előfizetési díjat postautalványon kérjük beküldeni.

Pénzek és levelek csakis budapesti címünkre (Teréz-körút 2. sz.) küldendők.

Kiváló tisztelettel:

a „Bácsmegeye“

szerkesztősége és kiadóhivatala.
(Budapest, Teréz-körút 2.)

A miniszterelnök ujévi nyilatkozata.

Régi szokásnak megfelelően a miniszterelnök ujév napján fogadta pártja küldöttségét, s meghallgatván a szónok üdvözlőbeszédét, érdekes és magvas válaszban jelezte a politikai helyzettel szemben való álláspontját.

A beszéd, melynek minden mondata az ország nagy többségének közhangulatát fejezi ki, így hangzik:

Az a viszony, a mely köztünk a közélet terén való együttműködésünkben kifejlődött, az elvek azonosságán alapul. Hatvanhetes alapelvek ezek, a melyeket a nemzet-

nek bölcs államférfia higgadtan, átgondolva teremtettek meg. Ezeket akarjuk mi fenntartani, ápolni és terjeszteni, hogy mily gyökeret verve a nemzet széles rétegeibe ezáltal igaz hitünk szerint hosszú időkre olyan biztos, nyugodt alapot teremtsenek, a melyen a nemzet egész élete berendezhesse nagy céljainak elérésére.

És ha van még valami a mi ezen nagy célok elérésére minket továbbra is egyesít: ez az a szabad gondolkodás, az a szabadelvűség, a mely pártunkban mindnyájunknak közkinccsé vált.

Nekünk, a kik a munka jegyében születünk meg, első feladatunk arról gondoskodnunk és minden tehetségünket, minden erőnket arra szentelnünk, hogy a parlamenti életet a magunk részéről is biztosítsuk.

Ha meddő volt is talán a parlament működésében a legutóbbi félév, nem mondhatjuk, hogy a mi eljárásunk hiábavaló lett volna, Ellenkezőleg; én úgy tudom és úgy érzem, hogy két irányban is nagy előnyöket biztosított nekünk ezen meddőnek mondott munkánk. Az egyik abban áll, hogy ezen magunktartása által megnyertük a nemzet szimpátiáját. Ezt mutatja a törvényhatóságoknak általam nem eléggé hangoztatott hálával fogadott megnyilatkozása.

De még egy mást is eredményezett ez az idő. És ez az, hogy — ha ugyan ez egyáltalában lehetséges volt — még jobban összeforrasztott bennünket. Minket akiket az elvek hoztak össze, ez a küzdelem olyan barátokká, olyan szövetségessékké tett, minket, pártot és kormányt, hogy ez a két momentum: a nemzetnek helyeslése egyfe-

lől és erőnknek ez az egyesülése és az egyesülés által való növelése másfelől megadja a hitet, megadja a reményt arra, hogy céljainkat el is fogjuk érni.

Én, a ki az életben elég hoszura nyult politikai működésem alatt mindig a küzdelem középpontján állottam és nem egyszer élesebb harcra is kényszerültem, nem riadtam ettől sem vissza, ha meggyőződéseim szerint csak úgy tudtam szolgálni hazám érdekét. Így vagyok ma is. De valamint minden áldozatra készen vagyok e téren, azért mégis, épp úgy, miként a múltban, a jövőben sem akarok kizárni egy békés fejlődést sem, ha ez a nemzet érdekeivel és becsületével összeegyeztethető, de csak ez az áron: egyébként nem. Egész határozottsággal egy cél felé törekszünk. És e tekintetben mindig ugyan törvényes, de olyan eszközökkel is kívánunk élni, a melyek céljaink elérését csakugyan biztosítják is.

E tekintetben nyugodt lélekkel nézhetünk a jövőbe. Mert hiszen mit is kívánnánk ma, az ujév első napján a nemzetnek mást, mint békét és nyugalmat? Ezt óhajtva szívünkben, tudjuk, hogy megfélemlünk a nemzet érzéseinek is, mert hiszen a nemzet is csak békét és nyugalmat óhajt. De ha vár valamit tőlünk a nemzet, elvárja tőlünk a munkát. Mi ennek is megakarunk felelni; mi dolgozni akarunk, mi munkálkodni akarunk, a mint hogy ez természetes kötelességünk is, mert hiszen a nemzet bizalma azért fordult felénk, mert ezt a munkát várta tőlünk és ezt várja a jövőben is.

Himnusz.

Mindenható, a csillagok felett,
Hiszek Te benned, áldom a neved!
Szavadra kösziklából viz fakad,
S ha parancsolsz, a tenger elapad.

Te tudsz adni áldásdús életet,
Te koronázod hóval a hegyet,
Te ültetsz a völgyekbe is virágot,
Te teszed jóvá, széppé a világot.

Te adod, hogy legyen bú, szenvedés,
S örömnünkben legyen mindig kevés
Üröm, hogy tudjuk, mi a gyötrelmem —

És te adod, mi ezt megédesítse,
És balzsamot hozzon a fájó szivre,
Hogy legyen igaz, tiszta szerelem!

HORTHY ISTVÁN

T o r.

Irtá: Hantos József.

(Közönséges szoba; amilyen a jómódunál kevesebb, a szegénynél valamivel több vagyonnal rendelkező polgároké. A szoba közepén asztal, abrosz nélkül. A padlón köteles készített »szőnyeg.« Az ajtó mellett sifon, aminek tetején olajmécse ég. Gyér világítás. Az asztal körül nyolcan ülnek. Tartásuk feszes. A szoba jobboldalán ócska divány.)

Személyek:

Az iparos (45 éves.)
A felesége (40 éves.)

Leányuk (13 éves.)

A többi öten a gyászoló család rokonai.

A szellemek.

Az iparos: (Kocsis bort tölt a poharakba; mind különböző nagyságu.)

Igyatok lelkeim. Ne nézzétek, hogy szegény vagyok; szivből adom, amim van. (Kocintás nélkül isznak.)

A felesége (csukló hangon): Szegény fiam, te, hogy így kellett téged meghalva látnom. (Csend.)

Az egyik rokon: Nem vettek semmit se rajta észre?

A felesége (m. f.): Semmit, lelkem. Még tegnapelőtt vig volt, örült. Este vacsorázott és akkor azt mondta, hogy elmegy egy kicsit a lányokhoz, megnézi, hogy mit csinálnak, hogy szeretik-e, mondom olyan vig volt az arca, hogy öröm volt ránézni. És alighogy elment, gyönnek ám, hogy baj van. »Mi baj?« kérdeztem nevetve mert álmodni se mertem volna, hogy a Pista... »A fia...« »Mi baj van a fiammal, talán csak nem verték meg?« »Nem verték meg, hanem ű megverte magát, a szivibe lőtt a Julisék udvarában.« »Az én fiam?« »Hát persze, hogy a magáé.« (Sir.)

(Szünet.)

A másik rokon: Ne sirjon Králi néni. Az Isten rendelése volt ez. Isten adta, Isten el is vette. Rajta volt a sor mostan.

A feleség: De minek épen az én szépséges fiamat vette el, mikor már annyira főneveltem; huszonegy évig ettettem-itattam, ruháztam és akkor kiszakították a szivemet.

A harmadik rokon: Hátha jót tett Isten neki is, meg magának is, mikor elvette. Ki tudja mi lett volna a sora szegény fejinek? Lehetett volna később koldus, az ucca rongyja, nyomorult.

Most legalább úgy halt meg, hogy meg volt mindene neki.

A feleség: De legalább így ne kellett volna neki meghalni. (Sir.)

A harmadik rokon: Nyugodjon bele Králi néni, hiába most már minden jajveszék. Csak magának árt vele. Itt a lyánya, szép csinos lyány annak viseje a gondját.

Az iparos: Igaza van magának!

A harmadik rokon: Én is próbáltam már azt, sirtam én is, epesztettem magam én is, mikor meghalt a lányom, de láttam, hogy nem segít a sirás semmit se és be kellett nyugodni. (Szünet.)

A feleség (főzökog.)

Többen: Komámasszony... Králi néni... mire jó az a sok rivás?

A feleség (tovább sir): Szegény fiam!

Pistám! Mivel bántottunk meg tégedet! Csak legalább megmonthattad volna, hogy minek tetted meg ezt. Ilyen szégyent hoztál szegény szüleidre! Pistám! Pistám! Gyere vissza a sirból. Látnád csak milyen szomorúságot okoztál nekünk.

A leányuk: Mamám ne sirjon, mert nagyon fáj az nekem, mikor sirni hallom; úgy fáj a szivem.

A feleség (magához vonja lányát): Édes lányom, jobban fáj nekem a Pistám halála, mint neked az én sirásom. (Megsókolja.)

Az iparos: Igyál Králikám egy kicsit, majd jobban leszel akkor. Igyanak maguk is asszonyok. (Félve isznak kocintás nélkül.)

(Szünet.)

A negyedik rokon (sóhajt): Hjah!

(Szünet.)

Az ötödik rokon: Menjünk haza, Talán nagyobb szomorúságot is okozunk magunknak, hogy itt vagyunk.

Az iparos: Hogy mondhat márilyent. Hisz

Mátyás király és a mai küzdelmek.

Írta: Szász Ferenc.

... amik elve megirattak, a mi okulásunkra irattak meg.

Megelőző cikkünkben igyekeztünk felmutatni egy-két vonással, hogy Mátyás uralmának dissidensségből a magyar nótá 400 esztendő szomorodása után korunkban fel-felvillan nem egy sugár. De még inkább igyekeztünk feltüntetni azt, hogy a hollós király minden nagysága s nagy céljainak minden szentsége mellett is örökösén résen kellett állnia, hogy belső ellenei el ne seperjék. Keresvén ennek okát nem hallgattuk el a nagy király egyéniségében bántónak látszó vonásokat sem, de kitűnő historikusaink, Acsády és Fraknói püspök tanúsága szerint arra az eredményre jutottunk, hogy mindazokat a zavarokat, lázadásokat egyéni érdekek, egyesek önzése teremtetten.

E summázással át is térhetünk, hogy erre és korunk küzdelmei között keressük a kapcsolatot.

A rendelkezésünkre álló szűk keret miatt azonban itt mellőznünk kell a társadalmunkat mind nagyobb és nagyobb forrongásba hajtó eszmék harcát. Különbben is ezek már alig illenek Mátyás korának jellemzéséhez, mert e forrongások az idők és viszonyok csodálatok következtése s keveredése szerint feltűnő jelenségekkel mintegy előre vetett árnyékát sejtetik Ulászló kora eljövételének, azon kornak, melyről Váradi Péter akkori érsek szomoruan idézte Catonak Rómára vonatkozó szavait: »Olyan szabad államban élünk, melyben mindenkinek, ami neki tetszik, szabad.«

Ezért csak azok mellett a küzdelmek mellett maradunk, melyek innen-onnan 10 éve tartóztatják már fel a kormányzás rendes menetét.

Feltűnő egyezés, hogy az ellenzések látszólagos oka ott is, itt is a katonai terhek súlya meg a külpolitikai irányzat.

Igen, Mátyás trónraléptével végig pillantott Európa akkori viszonyain; mérlegre tette hazája helyzetét a mind jobban, félelmetesebben növekvő török hatalommal szemben s meggyőződött, hogy kelet határán testvértelenül álló nemzete nem lesz képes egyedül diadalmasan megállani a rávárakozó küzdelmekben. Ezért politikájának egész tüneményes életének legfőbb céljává tette, hazája számára állandó kapcsolatot, belső viszonyt teremteni nyugaton, hogy a kelet néparadata ellen évszázadok óta egyedül küzdő magyar nemzet

nyugat nemzeteinek tett szolgálataiért ezután azok erejét is igénybe vehesse.

Megértették a nagy király célzatát kora hatalmasai? Nem! vagy pedig nem akarták megérteni. S mert e cél elérésére minden akadályon keresztül gázoló következetességgel törekedett: innen tehát, hogy fenn a magasban szárnyaló lelkét minduntalan a földre igyekeztek lerángatni érdekeikben vagy érzéseikben sértett ellenei.

Csak egy pillantás nemzetünk mai helyzetére s a megváltozott idő megváltozott ezerféle viszonyai között is tiszta világos azon korral való egyezése. Ime Európa népei között ma is testvértelenül áll nemzetünk. Ime a testvértelen népet ma is hatalmas veszélyek környezik s a török helyett észak, kelet s dél szláv tengere között nyugati kapocs nélkül ma is kétséges a helyzete. Ám azért közjogi helyzetünk vitéz harcosai minden módot felelmélnék a kapocs gyengítésére, támadására.

E harcaikban persze a változott viszonyok között nem mennek annyira, hogy a koronás király ellen támadjanak, hisz ma az uralmat helyette felelős kormányok folytatják, de a kormányok megbuktatására aztán annál inkább megpróbálnak minden eszközt. Miért? Tán nem tudják megérteni a nemzet helyzetét? E rövidlátással nincs jogunk vádolni őket.

Vagy tán maguk a hatalomhoz jutván külső helyzetet remélnék teremtetni? A hatalomhoz jutván rövid idő alatt fényesen bebizonyították, hogy csak rontani tudtak a meglévő helyzeten.

Miért hát az örökös ellenkezés?

A hatalom birtokáért. Mert a legnagyobb baj pedig az önzés.

Emiatt folyik itt most a harc, mint ahogy emiatt kellett Mátyásnak küzdenie hadsergei érdekében is belső ellenségeivel. Mikor ugyanis uralmát átvette, az urak kimondották, hogy védje meg az országot, ahogy tudja, ők se pénzt, se katonát nem adnak. Mátyás azonban tudta hol kell kezdeni. Katonáságot teremtett. Zsoldjába fogadta az országot pusztító cseh zsebrákokat. S bizony így meg kell vallani, hűres fekete seregének magva idegen volt. E cseh zsebrákokból telt ki. Ezeket vitte a lázadó magyarok ellen s ezek sorát nyitotta meg aztán a vitéz magyarság számára, hogy legyen belőle olyan nemzeti hadsereg, melynek párja alig volt akkor Európában. E hadsereg fejlesztéséért rótt adót, amint láttuk a nemességre is s e sérelem örve alatt történt az említett országos jellegű lázadás is, melynek belső indítékairól is szóltunk.

Vajjon ami hadseregünk fejlesztése körül harcra fordítva figyelmünket, nem láthatjuk itt is a háttérben a magán érdekek ezerféle szálának láncolatát? S vajjon nem kérdehetjük sokszor aggódva, hova vezet ez a meddő küzdelem, mikor a szóban forgó kívánságok teljesítését maguk a hangos ellenzők is legtöbbször szükségesnek tartják. Bizony a legnagyobb baj pedig az önzés. Ámde Mátyásnak kora felfogása szerint könnyű volt helyzete az urak önzése ellen. Amit jónak látott, érdekében törvényt rendelt s ha lázadó kellek, kardjára ütött s egy mindenre kész sereggel akarátá bizon érvényesíthette. A parlamentarizmus mai felfogása szerint isten kísértés ma még csak gondolni is ilyenre. De Mátyás céljai keresztülvitelénél nemcsak kardjára számíthatott. Előbbi cikkünkben azt mondtuk, hogy a megtévesztett tömeg kelt ellene. Rosszul mondtuk. Mátyást a tömeg mindig bálványozta s törekvései megvalósításánál mindig számíthatott mellette a vitéz középnemesség támogatására is.

Ma ki tudja a tömeget megmozgatni nagy érdekek mellett? Aki szebb cirkuszt s több kenyeret helyez számára kilátásba. És a nemzet középosztálya? Kétségtelen e rend intelligenciája bátran állja a párhuzamot a Mátyás korabeli rend vitézségével, de öntudatos fegyelmzettiségre nem mernék igennel felelni. Ott a nagy király fénye irányító sugár mindnyája számára. Itt »ahány fej, annyi vélemény« korában hol a nagy ember, ki egyéniségének varázsával s talentumának fényével egyesíteni tudná?

Annál kevésbé lehetséges ez, mert hisz a szóban levő kérdés harcához fűződnek valóban szent nemzeti aspirációk. E kétségtelen jogos kívánságok vágyakozása s követelése közben a szem könnyen elvakuhat s hevében elnézhet a fokozatos s természetes fejlődés elve felett s még könnyebben merülhet szüklátókörség nézőpontjába, melyből az egykor hatalmas népszónok, Barabás Béla már mint delegátus ur e felkiáltással ragadta ki magát: Csak most tudom, mi az a Bécs!

Mikor, hogy juthat az egyszerű ember e magasabb néző ponthoz, hogy nemzete sorsát ne csak a vadszöllős filagória nézőpontjából mérlegelje, hanem az összes európai tényezőket, népeket, nemzeteket érdekkapcsolatában értékelje mint nem épen a legerősebb láncszemet?

Bizony csak a történelem nagy tanulságai alapján.

Ez győzze meg, más külső eszköz híján, az országot, a nemzetet a falnak vezető nagy

tudja, hogy mindig szívesen látjuk magukat házunknál.

Az ötödik rokon: Máskor talán szívesen látnak, de most...

A rokonok: Menjünk, gyerünk már. (Fölállnak.)

A feleség: Maradjanak még az Isten áldja meg magukat.

A rokonok: Nem... megyünk már... későn van már.

A harmadik: Jójcákát maguknak.

A többiek is: Jójcákát... Jójcákát Králi néni.

A harmadik: Nyugodjon meg Králi néni, nehogy baja legyen még magának is, (Mennek.)

A feleség: Ne kívánják, hogy kikisérjem ilyen állapotban magukat. Tudják, hogy mily nehéz ilyenkor az ember lelke.

Többen: Csak maradjon, kitalálunk így is... Jójcákát, jójcákát.

A feleség: Isten velük... Jójcákát.

(Az iparos kinyitja az ajtót és maga előtt eresztí ki menni a gyászoló asszonyokat. A legutolsónak a harmadik asszony megy ki, aki visszanez az iparos feleségére.)

A feleség (hangosan elkezd újra sirni.)

A leányuk (hozzá megy): Mama... mama ne sirjon,

(Kinos szünet.)

A feleség (urához): Erigy ki a konyhába és hozza a sőt, paprikát, meg kenyeret.

Az iparos (szótlatlanul kimegy és rövid idő múlva hozza a sőt, stb): Itt van.

A feleség (a lányhoz): Menj lánykám a konyhába és feküdj le, mindjárt gyövek én is a papád majd idebent alszik.

A lány (nem mozdul.)

A feleség: Mért nem mész? Nem vagy álmos?

A lány: Félek...

A feleség: Ugyan kitől félnél. Nincs ott senkiesem. Csak menjél ki és ha félsz, akkor hívjál engemet.

(A lány kimegy.)

Az iparos (huz az üvegből): Minek a só, a paprika, meg a kenyér?

A feleség: Minek. Hát azt se tudod?

Pistának a szelleme máma hazagyön és ne találja üresen az asztalt. Mindenki, tesz valamit ilyenkor, mert azt mondják, hogy megessi a szellem a maradékot.

Az iparos (ujra most már nagyobb huz az üvegből): Ugyan, csak ne mondj már olyan butaságot, hogy szellem van és hogy a szellem eszik.

A feleség: Hogy ne lenne szellem?! Csak ne legyél már te olyan okos!

Az iparos (kicsit már kótyagos): Már hogy volna szellem. Nincs szellem! Tudod?! Nincs szellem!

A feleség: Már hogy mondhatod ilyet?! Mi ütött beléd. Hisz az valóságos isten-káromlás!

Az iparos (dühösen): Mit? Isten? Ki az az Isten?! Egy krajcárja sincs és mégis isten. Isten se nincs! Nincs! Tudod?! Csak a papok mondják, azok prédikálják, hogy Isten van, mert abból élnek.

A feleség (sirva): De Péter, Péter! Meg vert már az Isten bennünket és ha szidod, majd meg mutatja Ó, hogy Ó van! Azt akarod, hogy azt a lyánt is elvegye?!

Az iparos: Hát ha van Isten tudhatta, hogy szeressük a Pistát, minek vette el? Mi?! Minek vette el a te Istened?!

A feleség: Jézus Máriám, bocsássatok meg neki, mert részeg!

(Az iparos iszik. Szünet.)

A feleség: Péter, ne igyál annyit, így is félre beszélsz már!

Az iparos: Én részeg? Hogy merhetsz te ilyent mondani? Mi? Vigyáz magadra, fogd meg a szádát, mert baj lesz, meglátod baj lesz!

A feleség: Péter, hát csak azért mondtam, hogy részeg vagy, mert olyanokat káromkodtál. Ne haragudj azért.

Az iparos: Hiába engedsz már most, de máskor is csak azt mondanám, hogy nincs Isten, mutassa meg magát, hogy van.

A feleség: Te cudar, elhagass az ilyen beszéddel mert...

Az iparos: Mert?

A feleség: ... mert, (dühösen) kikaparom a szemedet! Te részeg, te dög! Nem átálja még fia temetésinek napján is berugni. Te részeg korhel.

Az iparos: Asszony!

(Neki megy az asszonynak, dulakodnak, majd a földre teperi feleségét és üti-veri, rugdossa.)

A feleség: Jaj... jaj... Istenem. (Tovább üti.)

(Az ajtó nyílik és belép a lány.)

A leány: Mama gyűjjon. (Meglátja a verekedést.) Papa mit csinál a mamával az Isten szerelmére! Mivel bántotta magát?!

(Az iparos meghököl. Eleresztí, fölhangy a verekedéssel.)

A leány (sirva): Gyűjjon mamám, hagyja itt azt a rossz embert.

A feleség (föltápáskodik): Hogy megvert leányom az a gazember, az a részeg.

Az iparos: Hallgass Králi asszony, mert...

A leány: Gyűjjon mamám ki... (Mefogja anyjának a kezét és kivezeti: Az iparos egyedül marad. Resignál. Majd megfogja az üveget és a földre csapja, úgy hogy csörömpölve gurulnak szét az üvegszilánkok. Leveti a kabát-

vezéreket is telhetetlen önzésükben s nagy tévedésekre s még nagyobb mondvasínált harcaikra visszapillantva ne feledjék Kemény Zsigmondnak e mondását: »a bünt az Isten megbocsáthatja a gyónónak és bánkódónak, de a félreismert politikai érdekek kegyetlenek s természetükben fekszik a kérlelhetetlen bosszúállás.«

Az ujvidék—pétervárad állandó Dunahid.

Megirtuk, hogy a vármegye elutasította Ujvidék város ama kérelmét, hogy a tervezett ujvidék—pétervárad állandó Dunahid építkezési költségeihez járuljon hozzá. Ehhez a hírünkhöz az ujvidéki munkapárt hivatalos közlönye eme kommentárt füzi:

Miként a »Bácsmege« közli, Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsága Ujvidék és Pétervárad városoknak a dunai hid létesítésére vonatkozó segély iránti kérelmét elutasította. Anélkül, hogy ezen elutasító határozat érdemleges bírálatába bocsátkozni szándékunk volna, nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy a vármegye szűkkeblősége egy ilyen fontos és az egész vármegye közönségét is érdeklő ügyben épenséggel nem indokolt és azt nem is tudjuk mással magyarázni, mint azzal, hogy a vármegye abból a nyilvánvalólag helytelen felfogásból indult ki, hogy eme hid létesítése kizárólag Ujvidék és Pétervárad érdeke.

De ha a vármegye azzal a kétségbe nem vonható ténnyel is számolt volna, hogy az állandó dunai hid létesítése az egész vármegyének és különösen, a szintén a vármegyéhez tartozó Ujvidék—Óbecse—Zsalya- és titeli járásoknak is elsőrangú érdeke, mert ezen járasok községei is ugyszólván állandó relációban vannak Horvát-Szlavonországgal és ezen községek forgalma Ujvidékre és innen Szlavóniába gravitál, akkor ezen elutasító határozatot bizonyára nem hozta volna meg.

Hogy mindezen körülményeket Szerémség már másként tudta mérlegelni, annak bizonyossága az, hogy miként köztudomású, jelen-tékeny összeggel járult a dunai hid költségeihez. Ha Szerémség ugyanannyira szűkkeblűnek mutatkozott volna, mint Bács-Bodrog vármegye, az még érthetőbb lett volna, mert a féltékenység és rivalitás horvát részről mindenesetre megbocsátható.

Ugy látszik, hogy Bács-Bodrog vármegye

jat, mellényét és a sarokba dobja. Aztán a díványra veti magát.)

Az iparos (gúnyosan): Pista gyere már! Kész a vacsorád! Istenkém mutasd meg magadat...

(Hosszu, igen hosszú szünet. Az iparos elalszik. A fali óra egymásután tizenkettőt üt. Alighogy elütötte a tizenkettőt, a szinpad mögött halk, finom gyászinduló hallatszik. Először nagyon halkan, nagyon finoman, aztán fokozatosan erősebben. Az induló vége felé azonban már egészen suttagó. Mikor a végső akkordok is elhangzottak, hat fehér lepedős szellem jelenik meg; párosával jönnek. Hetediknek és egyuttal utolsónak az iparos fia jelenik meg. A hatan a szoba baloldalán mozdulatlanul állnak meg, hetedik a szoba közepén. A zene újra fölhangzik, csendesen; a szellemek suttagva dudolják egészen végig. Majd elhalgatnak; a zene is. És akkor az iparos fia megmozdul. Kezével mozdulatokat tesz. Aztán odarohan apjához és hangosan, kísértetiesen kiabál apja fülébe): Én vagyok az apám, a te fiad, a Pista, itt vagyok, visszajöttem, nézz, ha nem hiszed. Itt vagyunk többen is, még hatan. Apám, Péter, kegy fól. És nézd viszem a maradékot is, a sót, stb; kezével int a többi szellemnek és gyorsan eltűnnek az ajtón.)

Az iparos (fölbred): Mi volt az, ki volt az? Ki kiabált a fülemben annyira. (Meglátja a tovatűnő lepedő végét.) Ah! borzasztó! ki járt itt?! Králi! Králi! Lányom! (Fölkel; az asztalhoz rohan.) A só, a paprika, nincs itt semmi sincs! Hová tűnt?! A szellem volt itt! Ég, zúg a fülem, arcom; láttam valami fehérlepedőt. A szellem, volt itt. Isten küldte! Én hoztam, hogy higgyek. Jaj Istenem! a lelkemet elvitték, az eszemet, az agyamat. (Rémesen belekiált a szobába.) A lelkemet... A lelkemet... A lelkemet... el... el... szakították... (Összerogy).

(A függöny legördül.)

mindeme körülményeket nem tette beható mérlegelés tárgyává, mert különben teljesen lehetetlen, hogy egészen elzárkózott legyen Ujvidék és Pétervárad jogos, méltányos és igazságos kérelme elől.

A magunk részéről a nélkül, hogy jóslásokba bocsátkoznánk, határozottsággal azt a véleményt hangoztatjuk, hogy Ujvidék szabad királyi város, melynek az anyagi eszközök a dús gazdag vármegyénél sokkal csekélyebb mértékben állanak. rendelkezésére, analóg esetben, ha a vármegye ilyen kérelemmel járulna hozzá, a hozzájárulást nem tagadná meg.

Bármilyen csekély összeget szavazott volna is meg a vármegye, ebben a tényben mégis létesítendő, ezen közintézmények iránti jóindulatot láttunk volna, így azonban sajnálattal konstatáljuk, hogy a vármegye az általános vármegyei gazdasági érdekeket sem méltányolta.

Csempészvilág Palánkán.

A Nap egyik utóbbi számában megjelent, hosszú lére eresztett, szenzációhajásatra szánt, tendenciózus cikkében mesébe illő fantáziával Palánkai csempészvilágról regél, miközben sulyos támadást intéz Bikár György érdemes és köztiszteltben álló jegyzője, valamint derék munkatársai ellen.

A támadásokkal szemben Bikár eme nyilatkozatot teszi közzé:

Nyilatkozat.

Fenti cím alatt folyó évi december 24-én megjelent cikkre válaszul a következő: Aljas rágalom mind az a mi a cikkben foglaltatik, mert én 14 év óta, amióta itt Opalánkán működöm egyetlen egy járlatot sem állítottam ki, járlat kiállításáért itt Opalánkán soha senkitől egy fillért sem kaptam.

Hogy ez mind igaz, az általam megkért feyelmi vizsgálat fogja megállapítani, de igazolják az iktató és egyéb könyvek, a melyekben ha bárki bepillant, meggyőződik arról, hogy mások vezették és hogy én azokba egy tollvonást sem irtam.

Lehner István cikkirónak azt üzenem, hogy ellene büntető feljelentést adok be és a bíróság útján szerzek magamnak elégtételt azokért a valóltan rágalmakért, melyeket rosszhiszemű meghurcoltatásom végett ellenem felhozott, mert nem tudom kicsoda, micsoda és hol lakik és ezért kénytelen vagyok először rendőrség útján kinyomozni kilétét, mert soha életemben nem láttam és nevét nem hallottam, sőt hármás Palánkának egyetlen egy embere sem ismer ilyevü egyént.

Opalánka, 1911 évi dec. 26-án.

Tisztelettel
Bikár György
közs. jegyző.

Rémes szerencsétlenség Bátmonostoron.

— Saját tudósítónktól. —

Bátmonostor, 1911. dec. 31.

E hó 27-én Nebojsza Éva két éves fiacskáját bölcsőjébe fektette és takarójával együtt leköltözte, hogy esetleg ki ne takaródhassék. Az 5 éves leánya pedig, még a karácsonyi ünnepek alkalmával a földre szórt szalmára feküdt, hogy szintén szundikáljon egyet. A takaréktűzhelyben még parázs lappanghatott.

A gondatlan nő legidősebb gyermekével a szomszédságba iparkodott beszélgetni. A konyhaszoba ajtaját az alvó gyermekekre zárta és elsielt. Míg távol volt, pattanhatott ki szikra a szalmára. Allítólag félóra mulva ment haza, hogy megnézzze gyermekeit. Amint a konyha ajtajához ér, látja hogy füst gomolyog ki az ajtó nyílásain Kinyitván az ajtót, kereste gyermekeit, de a nagy füstben nem látott semmit. Segítségért kiáltott. Lélekjelenlétét nem veszve el, a bölcsőt az udvarba vitte. Föltépte a kőtest folyton fiát szólítva, karjaiba vette. S akkor látta nagy rémületére, hogy a kis gyermek halva van.

Az oda szaladt emberek közül többen behorogtak a konyhába és keresték a leányt. Azt akkor már nem a földön hanem az ágyban a párnák közt találták, de szintén halva. Megfulladtak mindketten. A konyhában kevés szalma és egy vánkornak a csücske volt elége.

E hó 28-án boncolták fel a szerencsétlenül járt testvéreket.

A bajai kir. járásbírótság lesz hivatva megállapítani, hogy büntény forog-e fenn, vagy véletlenségből származott baj okozta a gyermekek szerencsétlenségét?

Az ujfutaki jegyző jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

Ujfutak, 1912. jan. 3.

Régi naptár a mult, a visszaemlékezés. A munkában eltöltött szürke napokra csak mint nagy tömegre emlékszünk; mentől nagyobb a tömeg egy ember életében, azt mondjuk rá: ez az ember dolgozott. Sok, sok szürke nap, sok munka eredménye adhat egy-egy ünnepnapot, az öröm napját. A fájdalom napjait emlékezésünk kalendáriumából kitörli az idő. A munka napjaiból szót szürke vásznon itt-ott virít egy-egy piros folt. Mikor, miért került oda az egyik s miért a másik? Örültünk akkor, ünnepünk volt máskor.

Egy munkás ember életében szaporodott az örömök, az ünnepek napja a maival. Mihálovits Sándor ujfutaki jegyzői működésének 25 éves jubileumát ünnepelte ma gróf Chotek Rezső futaki uradalmának tisztikara.

Az elismerés pálmáját nyújtotta a község jegyzőjének a grófi uradalmak jószágigazgatója Kleiszner Károly.

Az ünnep kerete nem riktó, de komoly s ünnepélyes, elárulja rendezőjének egyéniségét.

Délelőtt fél 12 órakor a község háza tanács-termében megjelent Kleiszner Károly jószágigazgató vezetésével az uradalmi tisztikar előkelő csoportja. Képvisele volt a külső (távol fekvő) puszták intézősége, sőt a szerémségi grófi uradalom vezetésége is. A negyven tagot számláló tisztikar elhelyezkedése után a megjelent ünnepeltet Kleiszner jószágigazgató — a tőle megszokott tartalmas, szónoki hévvel előadott, remek beszéddel üdvözölte s átadta neki a tisztikar emléktárgyát, egy gyönyörű arany órát.

Mihálovits Sándor jegyző meghatva válaszolt s hálásan köszönte meg a nem várt fényes ünnepést.

Ezután az ünnepelt meghívására az uradalmi tisztikar és a községi előjáróság a jegyzői lakba vonult, hol a vendégszerető háziasszony és gyönyörű lányai kedveskedtek izletes villásreggelivel.

A vendégsereg a déli 1 órakor előállt uradalmi fogatokon a tisztviselő Otthonba hajtattott. A fényes ebéd az Otthon nagytermében, díszesen terített asztalok mellett költ el. Felköszöntökben hiány nem volt.

A tisztelet s szeretet jegyében lefolyt ünnepély sikerét Kleiszner Károly uradalmi jószágigazgató mindenre kiterjedő figyelmének köszönhetjük.

—f.

Csurogi közügyek.

Nyilatkozat.

Csurog, 1912. január 2.

A »Bácsmege« két hét előtti számában tudósítást közöltem a csurogi választásokról és azokat megelőző korteskedésekről. Tekintettel azonban arra, hogy eme tudósításom félreértésekre szolgáltatott okot, a személyemet ért támadásokkal szemben, egyes szavaimat helyreigazítani kötelesnek érzem magamat.

Mindenek előtt kijelentem, hogy ezen tudósításom közlésével, meg akartam bélyegezni azokat a »fakin jelölteket« kik csunya módon korteskedtek, hogy bejussanak a község házába, a hol nekik helyük nincs és soha nem lesz. Mídon pedig azt mondtam, hogy némelyek nem tudják belátni, hogy hassnosabb dolog otthon maradni, azzal azt akartam bizonyítani, hogy ha már valaki nem bírja a választók bizalmát, az ne erőszakolja a megválasztását, mert bizonyára arra nem hivatott. Azon részre vonatkozólag pedig, hogy az előjáróknak alkalma nyílt a többi előjárósági tagokkal és a község tisztviselőivel korcsmáznai — kijelentem, hogy ezen tapasztalatomat nem Csurogon meríttem, tehát directe Csurogra nem vonatkozik, hanem tapasztaltam ott, ahol a bírói és az esküdti fizetés nem 1000 vagy 700 korona, hanem 200 és 80 korona. — tehát kifejtettem az álláspontomat általánosságból merítve és bizonyítani szándékozván azt, hogy az illető megválasztott, a mily mértékben tekintélyt és barátot szerzett, még egyszer annyi kellemetlenségre és ellenségre tett szert a lakosság más rétegei között.

A veszteségekre vonatkozólag pedig kijelentem, hogy azokat hallomásból tudom, igazságuk sulyát megállapítani azonban nem vagyok képes, tehát ahogy vettem, úgy elő is adtam, de amenny-

nyiben egy csöpp igaz is rejtezik ezekben a mende mondákban, meg kell hogy torollassanak, ha másképp nem, akkor sajtó útján.

Hogy pedig az ujonnan megválasztott előjárókra közleményem jelzett célzata nem vonatkozik, azt vitatni fölösleges, mert ha a tudósításomat végig olvassák, megállapíthatják, hogy az azokra vonatkozik, kik a nép bizalmához hozzá sem férhettek, hanem megkerülve az egyenes utat, ferde uton akartak előjárókká lenni.

Igen tisztelt kollégáimat pedig kérem, vegyék tudomásul, hogy először is távol állt tőlem még a szándéka is a sértésnek; másodsor pedig az által, hogy kollégáimat — a községi tisztviselőket — összefüggésbe hoztam az előjárókkal, azt a ténny akartam hangsúlyozni, hogy mi is a demokrácia elvét követjük, tehát tőlük nem idegenkedünk, hanem néha osztozkodunk a jóban és rosszban egyaránt. Mert higyjék el kartársaim, ahogy Önök, úgy magam sem vagyok rászorulva az előjárónak a pohár borára, tehát ne értsenek félre, mert amennyire csak lehet én is követem azt a hasznos elvet, hogy: *similis simili gaudet*.

Nijáb.

H I R E K.

Vörösmarty Mihály mint bácskai követ.

»A nemzet, mely nagy férfiai tiszteli, önmagát magasztosítja fel.« A kerület, mely 1848-ban Vörösmarty Mihályt, aki addig sohasem volt képviselő, egyhangulag választotta meg, méltó arra, hogy ezen önmegistételéről lelkesedve emlékezzünk meg. Annál is inkább, mert nem volt az országban egyetlen vidék sem, mely a megróbáltatás e nehéz napjaiban nagyobb hazafiúságot tanusított volna.

Nem lévén szándékom kerületünk 1848-iki háborus híreit közölni, csak jellemzésül említek egyet. A hivatalos Közlöny június 17-i számában olvashatjuk a köv. 12-ről szóló tudósítást:

»Karlovit, Zimony és Ujvidék táján Joannovics elcsapott tiszti serebetek toborzott és hire jár, hogy Kikindán, Óbecsén és Zomborban levő hitsorsosait kiakarja szabadítani és rabolni, ölni. A megrémült zentaik levele 8-án érkezett Jankovácra és Mélykutra; a lelkesülés és harcias készség e tiszta magyar ajku községeknél leirhatatlan volt; másnap minden kasza ki lón egyenesítve és 10-én hajnalban Jankovácra 680, Mélykutra 500 harcoszomjas magyar kaszákkal és fegyverekkel ellátva a napi áldás vétele után utnak indult, a sereg Szabadkán keresztül, ahol a főispán szemlélt tartott, boral megvendégeltetvén, harsogó zene kíséretében tovább vonult és Óbecse alá megérkezett.«

De térjünk vissza témánkhoz. A Közlönynek jelentik jun. 19-ről: »A legközelebbi hongyűlésre Bács megye felsőjárásának Almás m. v. kerületében a választás megtörténvén; a szavazók egyetemes szótöbbséggel követül Kossuth Lajos pénzügyminiszter urat választották.« Azonban: »jul. 2-án Pesten a Belvárosban közfelkiáltással megválasztott Kossuth Lajos pénzügyminiszter ...«

Kossuth a pesti mandátumot fogadta el, és kerületünkben új választást irtak ki. A kerület vezető férfiai a kormány által ajánlottak közül Vörösmarty Mihályt akarták.

Igy szól a választás jegyzőkönyve:

»A reggel 9 órakor megnyílt gyűlésben a választási elnök (Kovachics Antal) az összegyűlt számos választókat mindenekelőtt az ismétli választás okáról értesítvén, ugyanazokat összesen és egyenként képviselő ajánlására nyilvánosan felszólította, mely felszólításra a jelenlevők egyhangulag Vörösmarty Mihályt nevet hangoztatván, miután ismétli felszólításra, ha vajon nincs-e valakinek észrevétele a hangoztatott név ellen, mindnyájan kikiáltott iránti akaratukat és bizalmukat kijelentették, ekként Vörösmarty Mihályt ezen alnási kerület törvényes képviselőjének egyhangulag megválasztott és a törvények értelmében ezen megbízólevél gyanánt szolgáló jegyzőkönyv egyik példányát a választási jegyző (Szevics Dóme) által személyesen kezébe juttatni rendelték.«

A megválasztott a mandátumot hálával, köszönettel és büszkeséggel elfogadta.

Vörösmarty azon kevés nagyok közé tartozott, kiket már életükben hatálatlan tisztelet és nagyrabecsülés környezett. A költők és írók apjuknak és diszüknek tartották, az egész nemzet legnagyobb költőjének, hűséges fiának vallotta büszkeséggel. »A Szózat költője!« Ez volt a neve és a rangja. Hisz a nemzeti lélek bánatát és féltő reményességét, jövőjének imádságát, multjára való büszkeségét és jelenének buzgalmit olyan klasszicitással foglalta össze a Szózatban, mint akinek hazafiságában és költői ihletében egységgé testesült annyi kortársának aggodalma és nem

kevesek önértetes reménye, mindannyiunk büszkesége dicső multunkra, nemzedékének erős, szent akarata és a jobb korban való égi hite.

Vörösmarty azelőtt közszereplésre sohasem vágyott. Különösen eddig csak lelke mélyén volt temperamentumos hazafi; ám beszélni és vitatkozni, elveit és esetleges tevékenységét tán nem elfogulatlan kritikáknak kitenni: természetével teljesen ellenkezett. De a 48-as idők dicsőséggel és soha nem tapasztalt lelkesedéssel kezdődő napjai sok tekintetben beteljesítették reményességét a nemzet ki nem hunyt önértetésében és energiájában. A márciusi ifjuság, a független felelős kormány és annak programja a nemzet nagy költőjének magasztos látvány volt. A kormány tagjai között legjobb barátai helyet foglaltak; olyan férfiak, akiktől mindenki, és hivatott ítélteivel s belátásával ő is, a nemzeti újjászületés nagy művének méltó végrehajtását várták. Ellen-zék és kormány között a szó legteljesebb értelmében csak opportunitási szempontok szerint volt különbség. Az ellenzék, le akarván vonni minden következményt annak, hogy reformtörvényeinket saját akaratunk szerint vittük be és valószínűleg tényekké alkotmányunkban, nem volt tekintettel semmire. A kormány, teljes átérzésében azon körülmények fontosságának és következményeinek, melyek az uralkodóházhoz és Ausztriához való viszonyunkban, és az új alakulás veszélyeinek száz és ezerféle vonatkozásaiban rejlettek, iparkodott a veszélyeket és félreértéseket óvatossággal, tapintattal, loyaltással elintézni.

Vörösmarty a kormánnyal tartott, bár — a tények természetében rejlett — az ellenzéknek is igazat adott jórészt szívében. Annak az ellenzéknek, melynek egyik vezére egykori tanítványa, Perczel volt. Eötvös báró, közoktatási miniszter egyetemi tanszékként kínálta meg, de nem fogadta el, hanem maga helyett Garayt ajánlotta, akit aztán meg is hívtak. Ellemben örömmel fogadta a jelöltséget a Kossuth Lajos leköszönése folytán megüresedett alnási kerületben, ahol büszkeséggel egyhangulag kikiáltották.

Az országgyűlésen egyszer sem szólalt fel. A szónoklást, a hosszabb beszédet nem szerette. Ellenére volt gyűlekezetekben beszélni, üdvözítő beszédekre is mindig csak néhány szóval válaszolt. Kellemes hazafiai kötelességének tartotta az ülésekre, a körbe szorgalmasan eljárni és támogatni a kormány javaslatát szavazatával, noha mint említettük, az ellenzék felfogását és magatartását igen tiszteletreméltónak tartotta.

De amitől egész életében irtózott: nézetét és magatartását gyanúsításoknak, félreértéseknek kitenni: azt mégsem kerülhette el. Egy »igen« miatt keményen összetűzött Petőfivel.

Mészáros Lázár hadügyminiszter (akit ez év június 25-én Baján választottak képviselővé) törvényjavaslatot terjesztett elő, amely szerint »a kiegészítendő régi ezredék, mielőtt a körülmények engedik, magyar lábra állíthatnak, de eddig maradnak a régi tisztek, német vezényszó.« A javaslatot augusztus 21-én elfogadták, és perze rája szavazott Vörösmarty is; noha szélében beszélt, hogy »nem habozás nélkül.«

Az ellenzéknek nem volt bizalma a régi tisztekben és nem volt hajlandó méltányolni azt a jól érthető helyzetet, mely a kormányt ezen irányzatával látszólag ellenkező, de pusztán csak taktikai fontosságú javaslat benyújtására utalta. Nem kevésbbé a legtöbb költő és író is. A »német« szónak már a kiejlése és még százszor inkább valami »német« nek intézményes alkalmazása, elég volt arra, hogy a temperamentumtól túlfűtött hazafiság hazafiatlanságot lánson abban.

Petőfi az »Életképek« ben költeményt irt Vörösmartyhoz szavazata miatt, de nem magasztaló ódát; a költemény többek között azon közismert barátságatlan szavakat tartalmazta: »Nem én tépem le homlokodról, magad téped le a babérról!«

E mélyen fájlalt támadásra képviselőnk személyesen kereste fel Petőfit, hogy igazságtalanságáról meggyőzze. Ez bizony nem sikerült, — amint azt mindnyájan előre is, meg utána is ki tudjuk találni. Tehát a nyilvánosság előtt is felelt neki, fejtegetvén, hogy elvet nem sértett meg, hisz az az ő részéről egyenlő volna multja megtagadásával és Petőfi részéről egyenlő a tények, a helyzet nem ismerésével, nem értésével. Itt csak az elv alkalmazásának helyességéről lehet szó. »Petőfi kitette magát a higgadt emberek ítélletének. Nem fogják-e méltóan mondani, hogy Petőfi Vörösmartyról, mivel barátságos viszonyban van, mindaddig egy jó szót sem szólt; honnan van az, hogy oly mohón ragadta meg az alkalmat róla kárhözátatását kimondani? Tisztelet-e szerénység-e, midőn valakiről minden komolyabb vizsgálat nélkül így szólunk: én elítélem őt. Kicsoda? Petőfi. Kit? Vörösmartyt. Miért? Elvekért, melyeket Vörösmarty meg nem tagadott. Ez legalább is igen nagy elbizakodásra és könnyelműségre vall.« (Vörösmarty minden munkái. Pest 1864. II. k. 308 l.)

Vörösmarty ezen válasza részben igazságtalan volt. Petőfi sohasem szólt róla jó szót? Kardinális tévedés és pillanatnyi emlékezet-zavar. Petőfi alig egy évvel előbb irta Kerényihez intézett uti levelében, melyet mindenki ismert, hogy mikor 44-ben Debrecenből Pestre ment egy pár huszassal és egy kötet verssel a zsebében, Vörösmarty volt életének megmentője. »E férfiú, Magyarország egyik legnagyobb embere, kinek én életemet köszönöm s kinek köszönheti a haza ha neki valamit használtam, vagy használni fogok, e férfiú Vörösmarty.« Sőt egyszer nagyobb lyrikusnak ítélte Hugo Viktornál. A költeményhez irt jegyzetben is azt mondja, hogy: »Vörösmarty elítélése nekem nagy áldozat, melyet szívem tesz elveimért.« Rossz szándék, irigység tehát nem vezette Petőfit, csakis elveitért való rajongás, mely parancsolt szívének és ami miatt akár egy pillanat alatt porba rántotta volna a legnagyobbat is. Egyébként Vörösmarty szavait pusztán személyes sértésnek, lekicsinylésnek tartotta és válaszában is mint olyat torolta vissza. Jóllehet ez időben mondta a Szózat költője, mint Gyulay Pál említi: »Csak örülök, ha Petőfi felülmul, nem szeretnék mint Magyarország első költője meghalni.« Barátságuk aztán nem sokára helyreállott, Petőfi őt kérte fel születendő gyermeke gyámjává, ha a harctéren elesnék.

A szabadságharc alatt a mérsékelt párthoz tartozott Vörösmarty, a magyar girondiakhoz. 1848 végén a kormánnyal Debreczenbe ment, ahol Perczel és Petőfi — akik atyjukként tisztelték — többször meglátogatták. A harctérről jöttek, és híreket hoztak neki, melyek hol csüggedővé tették, hol reményt keltettek benne. Sejtette a veszedelmeket, melyekkel ha a legerősebb lelkesedés a legelszántabb szent erő és akarat száll is szembe, inkább lehet nagyszerű halál az eredmény, mint dicső győzelem a jutalom. Ez érzések uralkodtak rajta és szinte teljesen elnémitották lantját. Mikor a szomoruan emlékezetes apr. 14-i határozat kormányzót állított az ország élére, hatalmasnak a szuverén felségjogok szempontjából való korlátozására kegyelmi tanácsot szervezett, melynek egyik tagja Vörösmarty lett 4000 pengő forint évi fizetéssel. E kegyelmi széknek csak egy ülése volt.

A világosi fegyverletétel után Bajzával 4 hónapig bujdosott. Egyik birtokostól a másikhoz menekültek, az üldözők nem tudtak rájuk akadni. Háltak nem egyszer szabad ég alatt és említi, hogy egy erdész kunyhó ajtófélfájára keserű szívvel irta fel e szavakat: »Nos patriam fugimus.«

Sulyos idői voltak ezek a megróbáltatásnak, a férfi, költő, szülő, férj- és hazafinak egyaránt Kedélyét teljesen megörölte a bánat. Erős akarat hiába sorvadozott a hosszú küzdelem alatt, a jobb kor nem következett el. Haynau kegyetlen intézkedései hallatára kétségbeesésében óráig nem tudott szólni és némán tekintett maga elé.

1850-ben családja tanácsára feljelentette magát, de alig fél év múlva kegyelmet kapott. Életének hátralevő része a mélyeséges bánat szakadatlansága, mely minden szaván sőt külsején, ruháján is meglátszott.

Vörösmarty büszke volt a bizalomra és szeretetre, mely őt a nemzet ama nagy gyűlekezetének tagjává tette. Mi is büszkének lehetünk azokra, akik nehéz napjainkban leirhatatlan lelkesedéssel hoztak véres áldozatot hazájuk javáért, akiknek Kossuth vagy Vörösmarty kellett képviselőnek.

Molnár Henrik.

A tettes Nemes Bács és Bodrog Vármegyék multjából.

II.

A megyebeli zsidóság helyzete 1848 előtt.

A zsidóság hazánkban a XIX. század első felében is csak megtört nép volt. Sok zaklatásnak, sőt nemrikan üldözésnek volt kitéve. A hatóság is úgy kezelte őket, mint külön szerzetet.

A megyebeli zsidóságra vonatkozólag a többi között tárttam egy 1808 évi július 9-éről kelt följegyzést, mely a következőképen hangzik:

»Áldást és békeséget mindnyájunknak! Mivel az újonnan kijött Főlséges Királyi Parantsolat szerint ezen Tekéntetes Ns Vármegyében lakozó zsidókat ismét az ő kereskedésekre és vagyonukra nézve felírni és több Clasisokban őket felosztani kölletik: a kivülről megnevezett helységek Biráinak meghagyatik, hogy az helységjeikben lakó zsidókat mindnyájukat, akik tudni illik különösen lagnak és különösen élnek, ide értvén az özvegy zsidóné asszonyokat is, folyó szeptember holnapnak 14-ik napjára, reggeli órára, okvetlenül testbéli büntetés alatt megjelenendőket, ide Hodzsákra hozzám utasítani fogják.

Költ Hodzsákon, 9 ik 7. hó 1808-ik esztendőben.

Alföldy János mp. Feő Szolga Biró.

Ezek az összeírások a helytartó-tanácshoz évenként felterjesztettek és összefüggésben voltak a zsidók részéről fizetendő tolerantiális taxák behajtásával, melyet a zsidók külön ezen összegek beszedésére alkalmazott pénztárosai szállítottak be a Nemes Vármegye cassájába. — Másrészt a katonaaállítás kötelezettségeinek az ellenőrzését is célozta.

Az ópalánkai zsidók tolerantiális bér fejében 1810-ben a következő összegeket fizették be:

Stamnitz Löbl 2 pf. 20 kr.

Spitzer József 9 pf. 20 kr.

1869-ből való az erélyes Alföldy János

hódsági főszolgabíró felhívása, melyet a bácsujfalusi bírósághoz intézett:

»Báts-Ujfalusi Biró megfogja parancsolni a Zsidók Cassájának Volf Ávinnak, hogy ő is a többi zsidókkal egy hátra levő zsidó regrutát kiállítsanak.«

A zsidók katonaaállítási kötelezettsége a 10-es években királyi rendelettel is megszigorított. U. i.

1813-ban királyi rendeletből meghagyatott, hogy:

»a katonáknak kiállítását alkalmosságával, ha netalán valaki magát megmontani hagyván, egyik személyre nagyobb tekintettel lenne, az ilyenek keményen megbüntessenek, egyszersmind az meg ne engedtesse, hogy a zsidók papistákat állíthassanak.«

Az első járásban lakó zsidók 1814. évi január 16-án Bácsban gyűlést tartottak, melyen — úgy látszik — csak a cassirok vettek részt. Pálkásról valami Leitnert Ábrahám és Breslauert Majer jelentek meg. Nyilván a tolerantiális taxa ügyében tanácskoztak, mert nem sokára olvassuk a rendeletet, mely szerint:

... megparancsolták a zsidóságnak, hogy a tolerantiális taxa fejében reájuk adrepartált sumákat azonnal lefizessék és perceptoriuknak által adva, avval őket Bajára, Marcus Stern perceptorjukhoz elküldjék.

A türelmi adó megfizetése azontul is kelemetlen köteleessége volt a zsidóságnak. 1831-ből olvassuk:

»Mivel a megyebeli zsidóság a türelmi taksa fejében fölötté sokkal tartozik és ezen tartozások beszedésére legfelsőbb helyről sürgettetik: erre való nézve az uraknak hivatalosan meghagyom, hogy Kohn Mojzes parabutyi és Kohn Sándor csébi zsidókai, úgy mint a kérdéses taksák kasszárjait a hátra levő tartozások beszedésére határozottan ösztönözzék. Az uraknak,

Hódságban, június 28-án 1831. jó akarója Latinovits Károly Fő Sz. Biró mp.«

A zsidó hitközségek szervezetéről nem találtam följegyzést. Az anyakönyvek vezetését azonban a kir. helytartó-tanács 1833-ban már erélyesen sürgette. A hódsági főszolgabíró, akkor már Allaga István, kiirt az előjárásához, hogy:

»minden zsidó községnek legszorosabban megparancsolják, hogy a születettek, özvegyadatok és meghaltak eredeti lajstromát nékem esztendőről-esztendőre beküldeni tartoznak.«

Szigoruan megvolt parancsolatva az is, hogy a rabbinusok a törvényhatóság tudta és engedelmével házassági összeadásokat ne végezhesse. Ez a parancs megújítása volt az 1786 és az 1798 évi felsőbb rendeleteknek. 1802 évi augusztus 31-én az is meghirdetett, hogy:

»a zsidó ifjaknak, mielőtt akár maguk valásbeli, akár más iskolában nyert szabályszerű tanításukról szóló hiteles bizonyítványt elő nem mutatnának, házasságot ne lehessen, a zsidó lelkészek pedig ha ezen rendelet ellenére zsidó ifjakat házasságra bocsájtják, mint legfelsőbb rendeletek megszegője büntetessenek meg.

1827. évi Pünkösöd hava 11-ik napján, szab. kir. Zombor városában tartott vm. közgyűlés alkalmával felolvasatott pecséri Odry József alispán elnöksége alatt működött urbéri bizottság munkálata és a megyebeli zsidóságnak az ezen munkálathoz csatolt könyörgő levele, mely szerint azt kéri, hogy neki is szabad legyen a jobbagy-telekbe tett költségeket a jobbágyi állományok használatával együtt szabad adás-vevés utján megszerezni. — A nemes vármegye így határozott.

»Miután az országban lakozó zsidóságnak sorsa még világosan, a törvények által eldöntve nintsen, a telki állományok megvétele tárgyában az említett zsidóság az eddig divatozott szokás mellett tovább is hagyatván, a netalántán előforduló vehetést megtagadó esetek elintézése az előirt urbéri uton igazittatik.«

Az 1848. év forgatagja még nehezebb helyzetet teremtett a zsidóság számára. Némely városban türelmetlen és erőszakos mozgalom indult meg ellenük. 1848. évi ápr. 10-én Knézy akkori alispán is beleszólt a dologba. Szigorú rendeletet bocsájtott ki, melyben figyelmezteti a

főszolgabírókat, hogy mindenkinek a személy és vagyónbiztonsága a törvények (akkor már az 1848-as törvények) pajzsa alá van helyezve, s annak oltalmazó erejét a zsidóság is teljes mértékben élvezze.

Eljött az idő, leomlottak a választó falak. A közös érdek összeolvadó ereje egy nemzetét alakította azokat is, akik eddig türt népek voltak.

Longinus.

A hercegszántóiak Latinovics Pálhoz. A hercegszántóiak abból az alkalmából, hogy Latinovits Pál közbenjárásával a község kapta meg a fogyasztási és italadóberletet, a következő köszönőlevelet intézték hozzá:

Méltóságos Ur! Engedje meg Méltóságod, hogy azon szives közbenjárásáért, hogy községünk a borítal- és fogyasztási adót egyezségileg kivehette és a bérletől megszabadult, köszönetünket nyilvánítsuk:

Hercegszántón 1911 december 15.

Méltóságodnak mindenkor kész hívei: Tomasev József községi bíró, Odry Andor jegyző, Likár Pál, Vida Antal, Likár György, Valkó Ferenc, Szabovlyev Jásó, dr. Lányi Izidor körorvos, Andrin István, Tóth József bőrcső, Laczo Ferenc, Velin Zsviko, Pekovics Pál, Györffy Simon, Velin Marin, Balatinacs Marin, Filakovics Jakab, Prodán Barisz, Vő Imre.

Zombor város az érsekhez. Zombor város, ifj. Vojnits István főispán elnöklésével tartott legutóbbi közgyűlésén megleghangu táviratban üdvözölte Csernoch érseket titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából.

Zombor város közigazgatási bizottságába a legutóbbi közgyűlésen dr. Falcione Árpád, dr. Konyovits Dávid, dr. Kozma László, dr. Gríner Samut és dr. Buják Józsefet választották be

Ujvidék helyettes anyakönyvvezetőjévé a belügyminiszter dr. Belohorszky Adolf tb. városi aljegyzőt nevezte ki.

A vármegye adományja az Erzsébet szoborra. Egyik utóbbi számunkban azt irtuk, hogy a vármegye, a Rákóczi-szoborra adományozta a 2000 koronát. Ez tévedés, mert erre a vármegye már a gyűjtéskor adott, hanem a törvényhatósági bizottság a Zomborban 1911 évi december hó 21-én tartott rendes évnegyedes közgyűlésén a Zomborban felállítandó Erzsébet királyné szobrára szavazott meg 2000 koronát. A hazafias határozat különben így szól: 16371 sz. alispáni 1911. 2870 jkvi. Felvételt a zombori Erzsébet királyné szoborbizottságának kérelme, a Zomborban felállítandó szobor költségeihez adandó hozzájárulást iránt. Véghatározat, Bács-Bodrog vármegye közönsége királyhűségéről mindenkor ismert lévén és így régi tradícióhoz híven ezuttal is beigazolni óhajta azt, hogy hálás kegyelettel van annak emléke iránt, ki nemzetünk iránt érzelt szeretetének számtalanszor adta tanujelét; álljon tehát Zomborban is, mint a vármegye székhelyén az Erzsébet királyné szobor, adja tanujelét annak itt is, mind az ország mindazon részében, hol a hálás kegyelet megnyilvánult, hogy a magyar azt, a ki vele szemben nemesen érez, szereti, tiszteli és emléket nemzedékekre kihatólag szívében őrizi. Mindezen érzelmektől áthatva, kimondja a törvényhatósági bizottság, hogy a zombori Erzsébet királyné szoborbizottság törekvéseit anyagiilag is támogatja és a cél biztosítására a maga részéről 2000 koronát, szóval kettőezer koronát szavaz meg és azt a rendelkezési alap kamatjévédelmének terhére rendeli kifizetni. Schultety Ferenc alispán ur megfelelő további eljárás, a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség feljegyzés, valamint Vértési Károly ur, mint a szoborbizottság elnöke Zombor, jegyzőkönyvi kivonaton értesítettnek. (1708) Km. P. H. Jegyzette és kiadta Dr. Szabovlyevits s. k. vármegyei főjegyző.

A zsabylai előjáróság választás mult pénteken folyt le dr. Széchenyi Tamás főszolgabíró elnöklése alatt. A választás — mint levelezőnk írja — a 67-esek győzelmével végződött és így Zsabylán végleg letűnt a radikálisok uralma. Az ujonnan megválasztottak kivétel nélkül új emberek a községgházán és a liberális szerbekhez tartoznak. A községi bíró Jurisin Gyóka lett.

Jóváhagyott alapszabály. A belügyminiszter jóváhagyta a bácsalmási izr. betegsegélyző és temetkezési egylet alapszabályait.

A bor hatása. Mult pénteken éjjel Apity Bain Gyóka és Sokisa Kónta, zsabylai földmivesek — mint levelezőnk írja — részeg fővel az utcán találkoztak. Az aznap lefolyt előjárósági választásból kifolyólag néhány percre rá összeszóllalkoztak, mire Apity kést rántott és kétszer egymásután megszúrta Sokisát, aki rövid kínlás után meghalt. A tettest letartóztatták és az ujvidéki kir. ügyészségnek átadták. A meggyilkolt férfi 36 éves, nős és négy gyermek apja.

A szabadkai felsőbb leányiskolánál alkalmazott Deli Margit helyettesitanárnót a közokt. miniszter a XI. fizetési osztályba segédtanárnóvé nevezte ki.

Előjárók választása Óverbáson. Óverbáson — mint levelezőnk írja — a december 23-án tartott választáson bíró lett: Bajatz György, II. bíró Wagner Henrik. Esküdtek: Csobanszky Kuzma, Hinkel Fülöp, Tarján Frigyes, Kadity István, Ratkov Ádám, községi pénztáros: Blatt Dani, adó pénztáros: Kadity Vlado, közgyám: Bruszt János.

Színészet Topolyán. Fehér Vilmos színtársulata e hó másodikán kezdte meg előadásait Topolyán. A társulat tagjai ezek: Fehér Vilmos bariton. Farkas Béla, jellem és hős. Feleki László operette buffó komikus. Sugár Gyula, énekes bonvivant. Makroczi Levente, tenor. Mészáros István, síheder komikus. Ernye János, szerelmes. Szabó József, kedélyes apa. Miklósi Ferenc, Mádi Andor, Himző Gyula, Fekete Lajos kar- és segédszínészek. F. Peéri Illés és Révész Heléna operette soubrettek, Fáskerti Mariska, koloratur. Egri Berta, drámai szende. Ernyeiné, operette komika. Perényi Sári, énekesnő, társalgási. Déri Sárika, énekes naiva. P. Erdős Jolán, anya és komika. M. Gyurkó Ilona, Miskolci Rózsi, Déri Gizi, Keleti Ibolyka.

Uj ügyvéd Topolyán. Dr. Koch Zoltán Topolyán ügyvédi irodát nyitott.

Gondnokság alatt. Elmebetegség miatt gondnokság alá helyezték Farkas Imréné 21 éves jánosalmi, Rudits István 56 éves bajai, dr. Török Arminné 54 éves szabadkai, Allaga Pál 47 éves nemesmiliticsi és Balázs János 66 éves zombori lakost.

A vöröskeresztegylet titeli fiókjá e hó 29-én tartotta — mint levelezőnk írja — kamjonkai Szemző Jánosné urnó elnökletével évi rendes közgyűlést. Választmányi tagok lettek: Kallák Józsefné mérnök és Zsákits György mérnök. Ezután Szemző János főszolgabíró egyleti pénztáros terjesztette elő évi jelentését. A mult évi pénztári maradvánnyal az egylet f. évi bevétele 1430 kor. 87 fillér, kiadás 344 kor. 50 fillér. Jelenlegi vagyon 1086 kor. 37 fillér. Az egylet a budapesti központnak 104 kor. 50 fillért küldött. 34 kor. 84 fillért pedig a háboruban megsebesült harcosok részére takaréka helyezett el. A fiók-egylet szegény sorsu iskolás gyermekek segélyezésére és felruházására is nagy összeget áldozott. A szép eredmény a céltudatos és mindenben ki-elégítő vezetésben leli magyarázatát.

Városi képviselők választása Magyar-kanizsán. Magyarkanizsán dec. 27-én ejtették meg a városi képviselők választását, dr. Szabovlyevits Dusan vm. főjegyző elnöklésével. Az eredmény a következő: Megválasztottak az I. kerületben. Rendes tagok: Bakai János, Jenei György, Bogoszávlyov Mózes, Farkas Géza, Kaffa Andor. Póttagok: Szremác Vládó, Apci István, Csikós János. II. kerületben. Rendes tagok: Zsiday Imre, Lipták Sándor, Katona Sándor. Milkó József, dr. Török Andor. Póttagok: Prisztai Ferenc, Jóna Gyula, Szabados Lukács. III. kerületben. Rendes tagok: Gulyás Antal, Bognár Márk, Mihályi Mózes, Majoros János, Kelemen György, Apró F. József. Póttagok: Nagy István fűszeres, Bánszki L. János, Bognár M. János, IV. kerületben. Rendes tagok: Szőke Ignác János, Magda István, Nagy Ádám J. János. Dobó Péter, Losonc Mihály József ifj. Beszédes György. Póttagok: Pósa József István, Harmath Lukács, Dukai Márton István. V. kerületben. Rendes tagok: Kávai Pál Ferenc, Ruzsa Sándor, Dobó Szilveszter, Muhi Máté, András. Póttagok: Kossányi Imre, Solti Máté, Rekeczki Imre. Imre, VI. kerületben Rendes tagok: Domonkos Lukács Nagy István Péter, Koncz János Pál, Kávai Gy. Péter, Gyulai Antal. Póttagok: Losonc M. Ferenc, Satai Gugus István, Bus Pál István. VII. kerületben rendes tagok: Gyulai Ferenc, Kovács Lukács, Szabó L. Péter, Mélykúti Andor, Koncz L. János. Póttagok: Olasz Ferenc, Rövid István Gyula Péter. VIII. kerületben Milutinovits Máté, Szinkovits Gyula, Ollai Sándor, Solti József Póttagok: Milutinovics Szilveszter, Milutinovics János István.

A verbászi Hungária kendergyár rt. részvényeinek a többségét megszerezte a Magyar kender- és lenipar rt., amely az üzemet külön részvénytársaság alakjában folytatja, de a régi igazgatóságot és felügyelő-bizottságot lemondattván, a napokban megtartott rendkívüli közgyűlésen új igazgatóságot és felügyelő-bizottságot választott. Az igazgatóság tagjai lettek: Lányi Mór (elnök), Morvay Izsó, Schwarz Alfréd és Gerő Armin. Felügyelő-bizottság: Kotányi Rezső, Lamberger József dr. és Liebmann Armin.

Vörheny Bátmonostoron. Bátmonostoron — mint levelezőnk írja — a vörheny járványosan fellépett és egyre szedi áldozatait. A megbetegedők száma is egyre emelkedik.

Előjárók választása Ujverbáson. Ujverbáson — mint levelezőnk írja — a december 29-én megtartott választáson: bíró lett: Becker Károly, II. bíró Krautourst Miklós. Esküdtek: Mensch Jakab, Klein Jakab, Stiefelmayer Henrik, Bíró Adolf, Graf Péter, közgyám: Krautourst János, községi pénztáros: Krautourst Fülöp ifj., adópénztáros: Krautourst Fülöp id.

Halálozás. Sztéfánovits István sajkásszentiváni gör. kel. szerb plebános f. hó 30-án reggel 7 órakor életének 51-ik évében háromszori operáció és hosszas betegség után elhunyt. 3 anyanélküli árvát hagyott maga után. Az elhunytban a község agilis lelképásztorát, a járásbeli intelligencia pedig oszlopos tagját gyászolja.

Öngyilkosság elmezavarban. Szabadkáról jelentik eme rémes esetet:

Az öngyilkosnak borzalmas nemét választotta az ujesztendő legelső napján Reinitz Mór. A dolog úgy történt, hogy Reinitz Mór szabadkai papucsgyáros, a Bácskai Hitelbank Rt. által alapított Bácskai papucs- és bőripar vezetője volt és ebbe a vállalatba befektette felesége egész vagyonát. Közben azonban egy nagy pörük keletkezett, amelynek elvesztése végzetes lett volna Reinitz Mór vagyoni helyzetére. Ez a pör már két év óta húzódó és mindig bonyolultabb lett. Az asszony kedélye pedig, azt hűve, hogy biztosan tönkre mennek, lassan elborult, idegbajt kapott és az eredményt az ujevnapi borzalmas öngyilkosság mutatja. Ujév napján eltávozott Szegedre a férj, a cseléd is elment valahová és így az asszony egyedül maradt. Ekkor érlelődött meg benne a rémes gondolat. Leöntötte magát petrolummal, spiritusszal, belefeküdt az ágyba és meggyújtotta magát. A szomszédok csak akkor lettek figyelmesek a gyanús füstre, amikor minden későn volt. Telefonáltak a tűzoltóknak, akik betörve a belülről bezárt ajtót, csak már a megszenesedett holttestet viheték ki. — A tűzoltók ezután eloltották a tüzet és eltávoztak. Később a mentők is megjelentek és a holttestet a zsidó temető hullaházába szállították.

Bíróválasztás Apatinban. Nagy élénk részvétel mellett késő estig tartott szavazás után Domlavit Ignác munkapárti elnök lett szótöbbséggel Apatin bírája. Másodbíró Hermansdorf József lett.

Házasságok. Dr. Malagurszky FABIÁN szabadkai ügyvéd eljegyezte Stipics Ilonát Szabadkán.

Lukin Sándor siklósi polg. iskolai tanár e hó 3-án tartotta esküvőjét Dobler Margittal Szabadkán.

Vidákovits János vármegyei tisztviselő eljegyezte Schnur Mariskát.

Bohus Elemér zombori városi tisztviselő eljegyezte Maison Margitot.

Dr. Possert Keresztély orvos feleségül vette Csermetics Mariskát Szabadkán.

Uldesz Jenő eljegyezte Bermann Johannát. Wiener Rezső eljegyezte Reiszner Micit Zomborban.

Jegyespárok figyelmébe ajánljuk Hoffmann Mihály özvegye 30 év óta fennálló butorgyárát Szabadkán.

40 000 kor. behajthatlan hadmentességi adó. Szabadka város közigazgatási bizottsága 40 000 korona behajthatatlan hadmentességi adót törölt.

A katymári polgári olvasókör december hó 31-én tartotta rendes évi közgyűlését, melyen a kör tagjai csaknem teljes számmal vettek részt. A tisztviselői kar — mint levelezőnk írja — a következőképpen alakult meg. Elnök lett Rau János. Alelnök Demmer Márton. Jegyző Török Gábor. Pénztárnok Ringesz András. — Könyvtárnok Wundeslich János. Ellenőr Stertz Antal. Választmányi tagok lettek Schilling Antal, Hiezl Jakab, Eifried Jakab, Nuber György, Spaltensberger Antal, Mäuesz Ádám, Rau István és Hiezl József. *Latinovits* Pált, a kör diszelnökét jegyzőkönyvi kivonatban üdvözlötték.

Allásában megerősített tanító. Küllödi tanítóvá Perschy Győzöt választották meg. Az érsek a választást megerősítette.

A cservenkai közs. képviselőtestület dec. 30-án tartott gyűlésében Markó Ida magán-ovónőnek — mint levelezőnk írja — 100 korona drágasági pótlékot szavazott meg. Ugyanakkor választotta meg a számvizsgáló, építő- és ipartanonc iskolai bizottság.

Munkásházak Szabadkán. Szabadka sz. kir. város polgármesteri hivatala a Sándor külváros területén építendő 35 munkásház építésének vállalat útján jeendő biztosítása céljából november 18-án tartotta meg a versenytárgyalást, mely alkalommal a következő szabadkai cégek nyújtották be ajánlatukat: Varga István 71.002-45, Lucic Félix 68 380 60, — Bosnyák Lajos és társai 72 055 80, Kiadek István 75.975 59 koronával. Az ajánlatokat átszámítás végett a városi mérnöki hivatalnak adták ki.

Fizetésektelenség Szabadkán. Geiger Gyula fiai szabadkai kézműáru-kereskedő fizetésektelenség. A passzívák 304 000 K-t tesznek, amivel szemben az aktíva 150 000 K. A cég egyezkedni akar, de erre vonatkozó ajánlatát még nem tette meg. Bécsi, prágai, budapesti és graslitz-i cégek vannak a bukásnál érdekelve.

Előmunkálati engedély átruházása. A m. kir. államvasutak Ujgombos állomásából kiágozólag Milétics községig tervezett h. é. vasútra nézve Milétics községnek kiadott előmunkálati engedélyt a kereskedelmi miniszter *Kosztolányi* Ödön budapesti mérnök vállalkozóra ruházta át.

A topolyai Otthonkör e hó 29-én tartotta rendes évi közgyűlését. A tisztújítás eredménye ez: Elnök dr. Fárnek Dezső, alelnök dr. Decsy József, háznagy dr. Frank Károly, könyvtárosok Fekete Endre és Szirtes Zsigmond, pénztáros Beck Nándor, ellenőr Firány Péter, ügyész dr. Zsiros Aladár, jegyző Inotay Géza. Választmányi tagok: dr. Mészöly István, dr. Mannheim Ármán, dr. Fenyő József, Császár Péter, Takács Elek, Guba József, dr. Fratricsevits István, Varga István, Kürtesy Rezső, Bodrog Mór.

Bácsmezei Egyetemes Naptár címen új naptár jelent meg *Lévay* Lajos óbecsei könyvkereskedő kiadásában. A technikai beosztás és az irodalmi tartalom tetszetős, kielégítő. A kiadónál 1 koronáért megrendelhető.

A titeli polgári olvasóegylet december 31-én táncal és tombolával egybekötött Szilveszter-estélyt rendezett. Az estélyen — mint levelezőnk írja — az intelligencia színe-java jelent meg, a jókedv a társaságot a hajnali órákig tartotta együtt.

A topolyai polg. olvasóegylet a napokban tartott közgyűlésén a tisztújítás ekként alakították meg: Elnök dr. Zsiros Aladár, alelnök Szikora János, háznagy Szigeti János. Ügyész dr. Kiss József, jegyző Morvay Károly, könyvtárnok Horváthovits Aladár, Hang Gyula, pénztárnok Könyg Gyula, ellenőr ifj. Varró Péter, zászló őr ifj. Rác György, választmányi tagok: Begovits Mária, Bódy György, Fontányi István, Guba József, Göthke Jakab, Hesz Ferenc, Kocsis András, Lőrinc István, Németh József, bádogos, Németh István csai, Ötvös Imre, Palásti István, Pösch Lajos, Rác Ferenc, Simon Gyula, Szabó György, Póttag Tamás György, Morvay Imre. Számvizsgálók Szatmári Boldizsar, Wilhelm Miksa, Tóth János.

MULATSÁGOK.

*

A zombori polgári kaszinó ezidei bálja a legfényesebb mulatságok egyike lesz. A rendezőség permanenciában van, s mindent megtesz, hogy a siker tökéletes legyen. Az estélyt e hó 20-án tartják meg.

A zentai Otthon egylet szilveszter estélyén jól sikerült mulatságot tartott, melyen az előkelő társadalom számos tagja volt jelen.

A zentai ipartestület e hó 6-án nagyobb szabású estélyt rendez, melyre az iparosság vezetői nagy előkészületeket tettek.

A bajai polgári egylet Szilveszter estélyt rendezett, melyen sokan vettek részt. Az estély jól sikerült.

A bajai ipartestület január hó 7-én színielőadással egybekötött táncestélyt rendez.

A kulai kereskedők egylete a múlt hó 26-án fényes estélyt rendezett, melyen a társadalom minden osztálya nagy számban volt képviselve. A rendezőség, *Kirilovits* Izidor elnökkel az élén, mindent elkövetett, hogy a társaságnak kellemes estét szerezzen. Ez teljesen sikerült is. A mulatságon eme hölgyek voltak jelen: Bauer Jánosné, Berkovits Rezsóné, Beljanski Istvánné, Csajági Bernátné és leánya, Czisei Aladárné, Dochnál Antalné és leánya, Fush Lajosné, Fejős Nándorné, és leányai, Fátih Miklósné és leánya, Friedmann Hermanné, Fürst Adolfné, Gyurits Gáborné és leánya dr. Göthke Frigyesné, Heinecz Gyuláné, Halász Mihályné, dr. Holländer Dávidné, Jakob Ferencné, Jurszik Jánosné, Iszakovits Lázárné és leánya, Kirilovits Izidorné és leánya, Keresztessy Jánosné és leánya, Knézi Máténé, Kósa Györgyné és leánya, Kovács Mihályné, Kocsis Józsefné és leánya, Kardos Jenőné, dr. Kurcz Henrikné, Kugler Béláné, Lóvy Adolfné, Lázár Vilmosné, Mály Lászlóné, Magrisso Albertné leányával, Mezey Zsigmondné, Nagy Istvánné, Nagy Jánosné és leánya, dr. Ormay Kálmánné, Pongrácz Istvánné (Szenttamás) Pongrácz Sándorné, Polák Jakabné, Poich Simonné és leánya, Rencz Józsefné, Róth Flóriánné, Récsni Miksáné, Rónai Mártonné dr. Rach Péterné, Stein Bertalanné, Scherer Józsefné, Scherer Józsefné, Schuller Ottóné, — Schmidt Béláné, Stolz Károlyné, Treuer Péterné, Treuer Györgyné, Váradai Gyuláné, Varga Károlyné, Torkos Lászlóné.

Az apatini kereskedő ifjak otthona saját pénztára javára és az apatini szegény gyermekek felruházására a »Schäffer« szálloda összes helyiségeiben december 31-én tombola játékkal és táncal egybekötött Szilveszter-Estélyt rendezett, mely várokozásán fölül sikerült. Évek óta igen népszerű az apatiniaknál a kereskedők mulatságai, de az idén még nagyobb számban keresték fel ifju szép leányainkat, hogy a jótékonyaságnak is jusson. Az egylet fáradhatatlan elnöke Klein Ferenc is agítált a siker érdekében.

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvész. Doroszló, Bajmok, Bácsalmás, Szenttamás, Bácsföldvár és Pacsér községekben, továbbá Szabadka, Ujvidék és Zombor városokban ezidőszert sertésvészjárvány van.

Rühkór. Tataházán a lovak közt, Paripáson pedig a juhok közt rühkórt állapítottak meg.

A szömöröcsök kezelése lovaknál. Némelyiket egyszerűen ujjainkkal megforgatjuk s így lecsavarhatjuk, a nagyobbakat késsel vagy éles fogóval kell lecsipni és miután ezek helyrevezik, be kell karbolos vízzel (5% os) locsolni vagy jobban mondva le kell ezzel mosni. Ha azonban igen gyakori s tömeges ilyen szömöröcsöknek fellépte a lónál, akkor ajánlatos azt egy állatorvosnak megmutatni, ki — valószínűleg — belsőleg arsenikumot fog rendelni, melynek adagolása a bajt rövidesen megszünteti.

Gróf Teleky Józsefnének, a bácsalmási uradalom népszerű urnőjének a baromfitenyésztők Orsz. Egyesülete legutóbbi közgyűlésén nagy lelkesedéssel köszönetet szavaztak az egylet céltudatos vezetése körül kifejtett nagyhorderejű tevékenységéért.

Az ósovei községi gazdakör alapszabályait jóváhagyta a föld. miniszter. Az egylet a vármegyei gazdasági egylet fiókja.

Szerkesztőségi üzenetek.

S. K., Baja. A *Latinovitsok* nemcsak Borsódon és Katymáron, hanem Madarason is birtoktulajdonosok. 1751-ben *Latinovits* Péter, Bácsmezei akkori alispánja és neje, *Bernyakovits* Anna báróné Madarász-pusztát megvették Mária Teréziától.

S. J., Bácsalmás. E hó vége felé intézik el.

L. T., Zenta. A zombori törvényszékhez tartoznak: a zombori, apatini, hódási és kulai járásbíróságok; A szabadkaihoz: a bajai, bácsalmási, szabadkai, topolyai és zentai jb; az *ujvidéki*hez: az óbecsei, palánkai, titeli, ujvidéki és szablyai jb.

Sz. B., Óbecse. Ilyen című lap nincs Budapesten. Ily szakmabeli újság csak Berlinben van.

K. S., Kishegyes. Ha sértetlenek akkor hasznáthatjuk. Előre is köszönet.

Többeknek. Pénzek és levelek *csakis budapesti címűnkre* (Terézkerút 2) intézendők.

T. J., Bácsalmás. E hó 19-én kezdődik s 4 napig tart.

Sch-M., Ujvidék. Nem juttatta hozzánk.

Sz. F., Ujverbász. Kissé későn érkezett s így a jelzett helyen nem jöhetett.

T. B-a. Nem ígérhetjük.

Dr. K. P., Mélykut Sorra kerül.

T. V., Budapest, Károlykerút 9. Nem tudtunk róla semmit.

Z. I., Topolya. Köszönjük, nem vehetjük hasznát.

Gy. J., Zenta. Áadtuk. Határozott ígéretet nem tett; ami ily körülmények közt természetes is.

»Kátyuba rekedt.« Ez is.

Cs. J., Óbecse. Már mást biztunk meg.

T. I., Baja. Elkülöntettedk.

»Lombfűrész-készülék.« E szakmát érintő minden cikket Fischer Lászlónál (Bpest, Károly-utca 1) kapható.

J. J., Madaras. A kért számot hétfőn postára tettük.

NYILT-TÉR.

Borszéki
GYÓGY-ÚJÍTÓVÍZ
A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!
Szabadkai főraktár Illés Antal gyógy-
szertárában. Telefon 271.

SZULTÁNFORRÁS
BÓR-ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.
KIVÁLÓ HÜGYHÁJTÓ ÉS HÜGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.
 Szabadkai főraktár Illés Antal gyógyszer-
 tárában. Telefon 271.

Nemzeti szálloda Bácsalmás

Bérlők: **Hupfer Testvérek.**

A felsőbácska legjobban látogatott szállodája. — Olcsó árak. — Gondos kiszolgálás. — Étterem és kávéház.

4160 szám.

kig. 1911.

Pályázati hirdetmény.

A járásomhoz tartozó Turja községben üresedésben levő községi

irnoki állásra

folyó évi július 5-én kibocsájtott pályázati hirdetmény eredményre nem vezetvén újlag felhívom ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy a szabályszerűleg felszerelt kérvényeiket hozzám 1912. évi január 31-ig terjesszék be.

Az állás javadalmazása évi 800 korona havi előleges részletekben kiszolgáltatandó fizetés és évi 120 korona havi előleges részletekben kiszolgáltatandó lakbér.

Óbecse 1911. december 29-én

Dr. Balaton Gyula,
főszolgabíró.

A palánkai járás főszolgabírájától.

Ad 6258/kig. 1911. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bács Bodrog vármegye palánkai járásához tartozó és közel 4000 lakossal bíró **Bácsstóváros** nagyközségben a volt községi orvosnak szabályai járásorvossá történt kinevezése folytán megüresedett **községi orvosi állásra** pályázatot hirdeték és felhívom a pályázni óhajtókat, hogy az 1908. évi XXXVIII. t. c. 7. §-ában előírt képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám 1912. évi **február hó 15-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkező, vagy hiányosan felszerelt kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ezen állás javadalmazása: évi 1600 korona törzsfizetés, 800 koronáig emelked-

hető és nyugdíjba beszámítandó 200 korona ötödéves korpótlék, évi 600 korona lakpénz (amíg a község a lakást természetileg megszolgáltatja) — a szabályrendeletileg megállapított rendelési, látogatási és egyéb díjak, végül a község által legujabban megszavazott, de még törvényhatósági jóváhagyást igénylő évi 500 korona személyi pótlék.

A választás kitzése iránt később fogok intézkedni.

Palánkán, 1912. évi január hó 2-án

Zsigmond János
főszolgabíró

Vig Emil „Casinó” szállodája

Palánkán

egészséges, kényelmes és olcsó szobákkal rendelkezik.

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RÉTHY**-féle pemetefű **cukorkáknál!**
 Vásárolásoknál azonban vigyázzunk és határozottan **RÉTHY-félet** kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.
 Az eredetiek minden egyes darabján rajta van a **RÉTHY** név
1 doboz ára 60 fillér. Mindenütt kapható.

Bácsbodrog vármegye titeli járás
Sajkásszentiván község.

3104 szám.

1911.

Pályázati hirdetmény.

Három havi időtartamra jegyzői irodába a községi pénztárból havonként utólagosan fizetendő 5 korona napidíjjal javadalmazott

kisegítő irnoki állásra

keresek alkalmas munkaeerőt.

Az állás **azonnal** elfoglalandó, melyre csakis feddhetlen előéletű, józan kifogástalan magaviseletű s az adó és kataszter ügyeket teljesen értő önállóan vezetni képes egyének pályázhatnak alulírotthoz intézendő sajátkezűleg írott kérvényükkel.

Jegyzői oklevéllel bírók előnybe részesülnek.

Sajkásszentiván 1911. december 27-én.

2—1

Knezevich József
h. jegyző.

Bácskai földbirtokokra

bármily összegű kamatos kölcsönt minden **stornódíj nélkül**, félévi utólagos kamatfizetéssel **évi 5.8 %** kamat mellett folyósítunk s a bank-kamatláb felemelése dacára árfolyam **levonás nélkül**, teljes 100-zal fizetünk ki. Törlesztéses kölcsönöket szintén engedélyezünk.

**Szeged--Alföldi--Takarék-
pénztár Részvénytársaság.**
Szegeden.

5—4

Kertészet.

Szabad földben tenyésztett, kiváló erősségű

több ezer bokorrózsa

32 legkitünőbb fajban; valamint gyönyörű szép fiatal *gömb* és *piramis Thuja*, *Hibiscusok* és nagyvirágú *orgonabokrok*; továbbá elsőrendű fajokban nagygyümölcsű *földieper palánták* vegyesen, igen jutányos áron **eladók**. Tavaszra szállításra már most megrendelhetők

KISS DEZSŐ műkertésznél
Péterrévén.

4—10

3549 szám.

1911.

Pályázati hirdetmény.

Sajkásszentiván községnél lemondás folytán megüresedett havi utólagos részletekben kiutalványozandó évi 600 korona készpénz fizetés teljes felszerelés és egyenruházattal ellátott községi

gyalogrendőri állásra

pályázat hidettedik.

Felhivatnak mindazon pályázók, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy egészségi állapotukat orvosi bizonyítvánnyal, korát pedig keresztlevéllel igazolják.

Igazolandó azon körülmény is hogy pályázók katona kötelezettségüknek eleget tettek és mily nyelvet beszél, írni és olvasni tudjanak, s bírja e a magyar nyelvet.

Pályázati határidő 1912. **január 5.**

Sajkásszentiván 1911. december 20.

Előljáróság.

2—2

== Legkitünőbb gyártmányu ==

20—10

Zongorák és Pianinók

készpénzért és részletfizetésre, legolcsóbban beszerezhetők

HAAS és WEISZ butor, kárpitos és **Baja**
zongoratermeiben

a városházával szemben, a Bajavidéki Takarékpénztár épületében.

HIVATALOS

bélyegzőket pecsétnyomókat, keletbélyegzőt, számológépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az

Első magyar ruggyantabélyegzőgyár és intézet:

GEDULDIGER HUGÓ
vésnök

BUDAPEST,
VI. ker., Váci-körut 17. sz.

A Bácsmegeyi Gazdaszövetség szállítója.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Hoffman Mihály Özvegye

== lakásberendezési vállalata ==
SZABADKÁN.

Olcsó áron készít egyszerű és gazdag, de mindig izléses és művészi kivitelű **butorokat.**

TELEFON 400.

ALAPITTATOTT 1876

HUNGARIA-FÜRDŐ ZOMBOR.

GŐZFÜRDŐ:

Uraknak: naponta reggel 5-től d. u. 1-ig, szombaton egész nap.

Hölgyeknek: hétfőn, szerdán, pénteken mindig délután fél 2 órától 6-ig.

Kitűnő masször és elsőrendű tyukszemvágó a fürdőben.

A kádfürdőket hölgyek és urak mindennap vasárnap délután kivételével használhatják.

A meleg vízmedence naponta kétszer kimosva és állandóan friss víz.

KOHN ARNOLD

sirkóraktára

Budapest, VII., Károly-körut 15.

Telefon (interurban) 18-76.

Ajánlja állandóan nagy rakatárát siremlékekben a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Rajzok és költségvetések díjmentesen.

TRAPPISTA

legjobb minőségű és tartós csemegesajt, valamint

Ementáli sajt,

szép és jóízű, Gádor községben készült
kilója 2.30 fillér.

Márián Györgynél Gádor (Bácsmegeyi).

A 4 kilót meghaladó rendelések ugyanezen árban postadíjmentesen küldetnek.

„Bácsmegeye“

Lapvezér:

borsodi és katymári

Latinovits Pál,

ny. főispán, orsz. képviselő.

Felelős szerkesztő:

Pető Lajos.

A „Bácsmegeye“ a 850.000 lakost számláló Bács-Bodrog megyének **leghíresebb** lapja. Mindenütt található, ahol a megyei közügyekért érdeklődnek.

A „Bácsmegeye“ a legalkalmasabb hirdetési organum, mert a vevőközönség olvassa s így a hirdetés eredménnyel jár.

Érdeklődőknek a kiadóhivatal

BUDAPEST, Teréz-körut 2. sz.

ad bővebb felvilágosítást.